

ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор з науково-педагогічної роботи по організації навчального процесу та його науково-методичного забезпечення

О. Н. Романюк

«_____» _____ 2016 р.

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ

ВИКЛАДАЧА

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ

Рівень вищої освіти: III (освітньо-науковий)

Галузь знань: 01 - Освіта

Спеціальність: 015 – Професійна освіта

(шифр і назва галузі знань та спеціальності)

Вінниця 2016 рік

Робоча програма дисципліни «Педагогіка вищої школи та педагогічна творчість викладача» для здобувачів спеціальності: 015 – Професійна освіта. 2016. – 18 с.

Розробники програми:

Кобилянський О. В., д.пед.н., професор,

Дембіцька С.В., д.пед.н., доцент.

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки

Протокол від « 12 » квітня 2016 року № 16

Завідувач кафедри _____ (проф. Кобилянський О. В.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми _____ (проф. Кобилянський О. В.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено Методичною комісією ФМТ

Протокол від 13 квітня 2016 року № 8

Голова Методичної комісії ФМТ _____ (проф. Буренніков Ю.А.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Директор ІнМАД _____ (проф. Грушко О. В.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено Методичною радою ВНТУ

Протокол від 14 квітня 2016 року № 8

Голова _____ (проф. Романюк О. Н.)

(підпис)

© О. В. Кобилянський, С. В. Дембіцька, 2016 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	Денна, вечірня, заочна форми навчання
Кількість кредитів - 5	Нормативна
Модулів - 2	Рік підготовки
Змістових модулів — 2	2-й
Загальна кількість годин — 240	Семестр
	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання — контрольна робота для здобувачів заочної форми навчання, реферати з окремих тем курсу та доповіді на щорічну науково-теоретичну конференцію викладачів, співробітників та студентів ВНТУ та інші науково-технічні конференції та семінари, підготовка наукових публікацій.	Лекції
	28 год.
	Практичні заняття
	28 год.
	Лабораторні
	Не передбачені
	Самостійна робота
96 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 2,9 самостійної роботи здобувачів — 5,1	Вид контролю:
	диф. залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни полягає у набутті знань про особливості процесу навчання у вищому навчальному закладі, його характер і функції в стимулюванні професійного росту майбутніх фахівців, формування психолого-педагогічних умінь майбутнього викладача вищої школи, формування готовності оптимально й творчо використовувати педагогічні знання у своїй професійній діяльності на основі теоретичного осмислення суті педагогічного процесу як цілісної, гнучкої, гуманістично-зорієнтованої системи.

Завдання дисципліни:

- Формування уявлення про сутність професійно-педагогічної діяльності, її цілісний і творчий характер.
- Розвиток організаційних, комунікативних, прогностичних, соціально-перцептивних здібностей, які в комплексі з іншими забезпечують успішне виконання професійних функцій.
- Формування вміння педагогічної техніки (уміння саморегуляції, мовного і немовного контакту тощо).
- Допомога в усвідомленні етичних аспектів професійної діяльності викладача вищої школи.
- Формування та зміцнення установки на постійне особистісне та професійне самовдосконалення.

- Озброєння вміннями творчо використовувати найбільш раціональні засоби організаційно-педагогічної та управлінської діяльності.
  - Поглиблення знань з педагогіки у контексті організації навчання студентської молоді.
  - Надання знань про особистість студента як психологічний феномен та основні фактори, що впливають на розвиток і формування майбутнього фахівця.
  - Вироблення вміння планувати власну викладацьку діяльність в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу.
  - Розвиток вміння викладати теми предметів за спеціальністю з допомогою адекватних форм і методів навчання у вищій школі.
  - Забезпечення умов для практичного опанування провідними видами роботи зі студентами.
  - Формування відповідального ставлення до ролі викладача ЗВО, прагнення поповнювати знання, підвищувати професійну майстерність, уміння навчати студентів відповідно до потреб демократичного суспільства.
  - Допомога в осмисленні значущості педагогіки вищої школи для викладацької діяльності.
  - Озброєння вміннями використовувати набуті педагогічні знання у повсякденному спілкуванні та організації взаємин з іншими суб'єктами та об'єктами навчально-виховного процесу у ЗВО.
- У результаті вивчення дисципліни студенти мають **знати**:
- місце та значення педагогіки вищої школи в системі наук про людину;
  - основні категорії педагогіки вищої школи;
  - значення понять «педагогічний процес», «навчально-виховний процес», «способи організації навчально-виховного процесу через вплив, співробітництво, взаємодію викладача зі студентами»;
  - принципи організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі;
  - психолого-педагогічні особливості, форми та активні методи навчання студентів у ЗВО;
  - шляхи інтеграції системи вищої освіти в Україні у світову освітню систему;
  - цілі та завдання виховання особистості майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі;
  - особливості організації та здійснення підготовки майбутнього фахівця у ЗВО за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу;
  - соціальні, професійні та культурні вимоги до сучасного викладача вищої школи;
  - вимоги до особистості та професійної діяльності вчителя, її особливості та функції, інтегроване значення понять «професійний потенціал педагога», «професіоналізм викладача»;

– сутність поняття «педагогічна майстерність», її структурні компоненти, шляхи формування педагогічної майстерності, роль самовиховання у формуванні особистості викладача вищої школи;

– поняття «педагогічна техніка», «педагогічна технологія», їх роль в організації навчально-виховного процесу;

– роль театральної педагогіки у процесі становлення особистості викладача;

– значення понять «спілкування», «педагогічне спілкування»; структуру педагогічного спілкування, його функції;

– стилі педагогічного спілкування, моделі педагогічного спілкування;

– значення поняття «педагогічний такт», «педагогічна тактика», шляхи і умови оволодіння педагогічним тактом; поняття «авторитет», його зміст, структуру і чинники становлення;

– сутність понять «педагогічна творчість», «алгоритм педагогічної творчості»; соціально-педагогічні та психологічні передумови творчості викладача, особливості створення особистих творчих концепцій діяльності, способи організації творчого навчально-виховного середовища;

На основі здобутих знань у студентів повинні бути сформовані такі

вміння:

– використовувати психолого-педагогічні закономірності навчання та виховання студентської молоді у професійно-педагогічній діяльності;

– будувати власну педагогічну діяльність на основі системи педагогічних принципів;

– аналізувати сучасну вітчизняну та зарубіжну системи освіти;

– визначати мету і завдання навчання протягом всього життя;

– будувати професійне спілкування на продуктивній основі;

– використовувати активні методи навчання та самонавчання;

– організувати самостійну навчальну діяльність;

– аналізувати вплив соціуму на формування особистості;

– застосовувати методи педагогічного впливу в колективі в контексті професійної діяльності;

– моделювати рівні педагогічної майстерності викладача ЗВО, діагностувати і виміряти рівні педагогічного професіоналізму, визначати основні шляхи самовиховання;

– проектувати, моделювати та конструювати способи організації навчально-виховного процесу, прогнозувати хід і результат їх розвитку;

– аналізувати власну педагогічну діяльність, педагогічні ситуації та задачі, визначати деякі аспекти педагогічного втручання в конфлікт;

– аналізувати, моделювати, конструювати і вирішувати педагогічні ситуації на засадах особистісно-орієнтованого підходу до навчально-виховного процесу;

– використовувати елементи театральної педагогіки в моделюванні, конструюванні педагогічних ситуацій та організації навчально-виховного процесу;

– аналізувати власні засоби невербального спілкування;

– використовувати вправи з розвитку доцільного вираження свого ставлення за допомогою невербальних засобів спілкування;

– прогнозувати ідеальну модель творчого викладача, проектувати та моделювати ідеї щодо організації творчого середовища навчально-виховного процесу.

У результаті засвоєння дисципліни студенти мають оволодіти такими компетенціями:

1. Соціально-особистісними:

– здатність до свідомої самоосвіти;

– здатність до критики й самокритики; креативність, здатність до системного мислення;

– наполегливість у досягненні мети;

– турбота про якість виконуваної роботи.

2. Загальнонауковими:

– розуміння змісту понять «педагогічний процес», «навчально-виховний процес», «способи організації навчально-виховного процесу через вплив, співробітництво, взаємодію викладача зі студентами» та дидактичних особливостей навчального процесу вищої школи;

– наявність системи знань про студента як психологічний феномен та основні фактори, що впливають на розвиток і формування майбутнього фахівця;

– навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси з метою організації управління навчальним процесом вищої школи;

– базові знання фундаментальних наук в обсязі, необхідному для освоєння загальнопрофесійних дисциплін.

3. Інструментальними:

– здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою;

– навички роботи з комп'ютером; навички управління інформацією;

– дослідницькі навички;

– знання інформаційних технологій, їх можливостей для розв'язання задач з предметної галузі та у навчальному процесі.

4. Професійними:

– здатність до практичного застосування теоретичних основ професійної діяльності;

– уміння проектувати навчальний процес, розробляти та впроваджувати різні типи навчальних занять;

– вміння адекватно та обґрунтовано оцінювати навчальну діяльність студента;

- вміння розробляти навчальну документацію, формувати контрольні запитання та завдання;
- методична готовність до популяризації педагогічних інновацій.

5. Спеціалізовано-професійними:

- вміння конструювати методичні підходи і здатність передбачати можливі результати їх впровадження;
- володіння методами, технологіями, способами педагогічної взаємодії, методами навчання;
- вміння проектувати навчальний процес вищої школи.

Поточний та підсумковий контроль знань студентів проводиться шляхом фронтального, індивідуального чи комбінованого опитування студентів під час практичних робіт, контрольних робіт, колоквиумів, тестування, іспиту.

На позааудиторну роботу виносяться вивчення окремих проблем курсу, написання контрольних робіт, підготовка до практичних занять, колоквиумів, тестування, іспиту, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань (підготовка доповідей на щорічну науково-теоретичну конференцію викладачів, співробітників та студентів ВНТУ).

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль

Модуль 1. Педагогіка вищої школи

Тема 1. Педагогіка вищої школи в структурі наук про людину. Поняття про педагогіку як науку і навчальну дисципліну. Основні категорії педагогіки вищої школи Предмет і завдання педагогіки. Функції педагогічної науки Основні джерела розвитку педагогічної науки.

Тема 2. Історія становлення і розвитку вищої школи і освіти в Україні. Витоки вищої освіти в часи України – Русі. Українські вищі навчальні заклади (XVI - XVIII ст.). Вища школа в Україні в умовах царської Росії у XVIII-XIX ст. Особливості вищої освіти і школи в Україні періоду СРСР (1917-1992 рр.). Розвиток вищої школи й освіти в умовах незалежної України.

Тема 3. Викладач та студент – суб'єкти навчально-виховного процесу ЗВО. Методологічна структура викладацької діяльності. Педагогічна діяльність як організаційно-управлінська діяльність. Психологічні чинники, що впливають на процес навчання. Вплив особистості викладача на процес формування особистості студента. Створення викладачем адекватних форм співпраці з магістрантами, студентами.

Тема 4. Сутність і структура процесу навчання у вищій школі. Сутність навчання як педагогічного процесу. Структурні компоненти процесу навчання. Роль викладача в навчальному процесі. Викладання як упорядкована діяльність педагога. Елементи діяльності викладача в процесі викладання. Основні етапи засвоєння знань.

Тема 5. Зміст освіти. Поняття про зміст вищої освіти. Компоненти змісту освіти Принципи визначення змісту освіти. Наукові вимоги до змісту вищої

освіти: відповідність соціальному замовленню суспільства, науковість і практична значущість навчального матеріалу, врахування реальних можливостей процесу навчання, єдність в конструюванні й реалізації змісту освіти всіх навчальних предметів. Реалізація змісту освіти в сучасній школі. Поняття про державний освітній стандарт.

Тема 6. Форми організації навчальної роботи студентів у ЗВО. Поняття форми організації навчальної роботи студентів у ЗВОі. Співпраця викладача і студентів під час лекції. Самостійна робота студентів як засіб доповнення та поглиблення знань, здобутих під час лекції та засіб підготовки до семінарських, практичних, лабораторних занять, колоквиумів тощо. Семінарське заняття як засіб поглиблення знань студентів. Практичне заняття як спосіб набування вмінь магістрами, студентами. Колоквиум - співбесіда викладача зі студентами з метою активізації та з'ясування знань останніх. Лабораторне заняття.

Тема 7. Контроль і оцінка знань та вмінь студентів. Форми та засоби контролю знань та вмінь студентів. Різні види практики як форма контролю вміння студентів застосовувати набуті знання. Засоби з'ясування знань студентів на аудиторських заняттях та поза ними. Критерії, показники успішності студентів та їх фахової підготовленості. Самооцінка та взаємооцінка студентів. Навчальна і виховна функція самооцінки та взаємооцінки студентів (магістрантів). Індивідуальний підхід є оцінюванні знань та вмінь студентів.

Модуль 2. Педагогічна творчість викладача

Тема 8. Педагогічна майстерність як вище мистецтво здійснення педагогічної діяльності. Сутність поняття «педагогічна майстерність» та її значення у професійній діяльності викладача вищого навчального закладу. Характеристика складових частин педагогічної майстерності. Творчість педагога – основа його професійної діяльності. Рівні сформованості творчого мислення (елементарний, базовий, творчий).

Тема 9. Педагогічна техніка. Поняття педагогічної техніки, як сукупності прийомів, що допомагають педагогу краще, яскравіше, доцільніше презентувати себе та впливати на особистість. Внутрішня техніка як створення внутрішнього переживання особистості. Зовнішня техніка педагога, його імідж. Психологічне налаштування педагога на майбутню діяльність через вплив на розум, волю й почуття.

Тема 10. Мовлення педагога як засіб педагогічної праці. Комунікативна взаємодія викладача та студентів. Поняття педагогічного мовлення та його особливості. Засоби невербальної комунікації. Функції педагогічного мовлення. Техніка мовлення та її елементи.

Тема 11. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі. Елементи акторської майстерності у педагогічній діяльності. Схожість театральної й педагогічної діяльності за змістом, метою та інструментом впливу на аудиторію. Поняття театральної педагогіки та її роль у формуванні педагогічної

майстерності викладача. Поняття творчого самопочуття актора й педагога, засоби його створення й підтримання.

Тема 12. Професійна етика й такт як складові майстерності педагогічної взаємодії. Етичний аспект професійно-педагогічної діяльності та його вплив на формування професійної майстерності викладача. Соціально-психологічний клімат педагогічного колективу – важлива умова ефективності праці педагога. Особливості спілкування викладача зі студентами. Особливості спілкування викладача з колегами. Моральні норми трудового колективу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна, вечірня, заочна форми навчання)			
	усього	у тому числі		
		лек.	пр.	с.р.
Модуль 1. Педагогіка вищої школи				
Тема 1. Педагогіка вищої школи в структурі наук про людину	12	2	2	8
Тема 2. Історія становлення і розвитку вищої школи і освіти в Україні	13	3	2	8
Тема 3. Викладач та студент – суб'єкти навчально-виховного процесу ЗВО.	13	2	3	8
Тема 4. Сутність і структура процесу навчання у вищій школі	11	2	2	7
Тема 5. Зміст освіти	13	2	3	8
Тема 6. Форми організації навчальної роботи студентів у ЗВО	13	3	2	8
Тема 7. Контроль і оцінка знань та умінь студентів	12	2	2	8
Разом за змістовим модулем 1.	87	16	16	55
Модуль 2. Педагогічна творчість викладача				
Тема 8. Педагогічна майстерність як вище мистецтво здійснення педагогічної діяльності	13	3	2	8
Тема 9. Педагогічна техніка	13	2	3	8
Тема 10. Мовлення педагога як засіб педагогічної праці	13	3	2	8
Тема 11. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі. Елементи акторської майстерності у	13	2	3	8

педагогічній діяльності				
Тема 12. Професійна етика й такт як складові майстерності педагогічної взаємодії	11	2	2	7
<i>Разом за змістовим модулем 2.</i>	63	12	12	39
<i>Усього годин</i>	150	28	28	94

5. Теми семінарських занять
Навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Модуль 1. Педагогіка вищої школи		16
1	Тема 1. Педагогіка вищої школи в структурі наук про людину 1. Освіта як соціальне явище. Історичні аспекти становлення та розвитку вищої освіти в Україні та за кордоном. Необхідність реформування вищої освіти на сучасному етапі. 2. Вища освіта України і Болонський процес: тенденції і перспективи. 3. Методика викладання як галузь педагогічної науки. Обґрунтування основних термінологічних понять методики викладання (зміст освіти, викладання, учіння, принципи і методи навчання та ін.) Аналіз проблем організації навчального процесу у ВШ.	2
2	Тема 2. Історія становлення і розвитку вищої школи і освіти в Україні 1. Історичні аспекти становлення та розвитку професії педагога вищої школи 2. Специфіка професійної діяльності педагога вищої школи. 3. Зміст та шляхи вдосконалення професійно-педагогічної майстерності викладача вищої школи. Проблема підготовки викладача ВШ. 4. Педагогічна взаємодія суб'єктів педагогічного процесу: функції, стилі, структура педагогічного спілкування в контексті історичного розвитку.	2
3	Тема 3. Тема 3. Викладач та студент – суб'єкти навчально-виховного процесу ЗВО. 1. Поняття про методи навчання та їх основні функції. 2. Загальна характеристика: Методів обміну навчально-науковою інформацією (пояснення, розповідь, бесіда, дискусія, мозкова атака, кейс-метод та ін.); Методів організації розумових дій, розвитку творчого і критичного мислення (аналіз, синтез, порівняння; синектика, дедукція, індукція та ін.); Методів організації практичних дій студентів (практичні справи, метод проектів, симулятивні, рольові та ділові ігри та ін.) 3. Взаємодія викладача та студента на кожному етапі навчання.	3
4	Тема 4. Сутність і структура процесу навчання у вищій школі 1. Поняття форм організації навчання. Розвиток форм організації навчання в історичному часі. 2. Лекція як основна форма організації навчання у вищій школі. 3. Переваги і недоліки лекційного викладу.	2

	4. Основні дидактичні вимоги до лекції. Підготовка і проведення лекції: організаційно-методичні аспекти.	
5	<p>Тема 5. Зміст освіти</p> <p>1. Загальне уявлення про дидактичну систему ЗВО. З'ясування основних понять дидактики вищої школи (<i>навчання, освіта, викладання, учіння, знання, уміння, навички та ін.</i>).</p> <p>2. Обговорення основних закономірностей (<i>навчальний процес, його зміст методика організації детерміновані потребами суспільства у підготовці сучасного фахівця; навчальний процес, його продуктивність залежать від зовнішніх і внутрішніх умов життєдіяльності закладу; викладання і учіння закономірно взаємопов'язані; процес навчання закономірно пов'язаний із вихованням та розвитком студентів та ін.</i>) і принципів навчання (<i>науковості; історизму; систематичності і послідовності; наочності; свідомості, активності і відповідальності студентів; спільної діяльності (взаємодії) викладача і студентів; поєднання самостійної роботи студентів з аудиторною навчально-пізнавальною діяльністю; професійної спрямованості навчання та ін.</i>). Конкретизація проявів закономірностей і принципів навчання у реальному навчальному процесі.</p> <p>3. Компоненти процесу навчання у ВШ (<i>цільовий, стимулюючо-мотиваційний, змістовий контроль-регулюючий, оціночно-результативний</i>)</p>	3
6	<p>Тема 6. Форми організації навчальної роботи студентів у ЗВО</p> <p>1. Основні положення Європейської Системи Трансферу Кредитів (ECTS).</p> <p>2. Складові кредитно-модульної системи навчання (інформаційний пакет, індивідуальний план студента, 100-бальна система оцінювання).</p> <p>3. Особливості організації навчального процесу за кредитно-модульною технологією навчання.</p> <p>4. Педагогічне керівництво самостійною роботою студентів в умовах кредитно-модульного навчання.</p> <p>5. Контроль та оцінка успішності студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання</p>	2
7	<p>Тема 7. Контроль і оцінка знань та умінь студентів</p> <p>1. Основні функції семінарських занять</p> <p>2. Типи семінарських занять у вищій школі.</p> <p>3. Методика організації і проведення семінарського (практично-семінарського) заняття.</p> <p>4. Особливості взаємодії викладача і студентів в ході проведення заняття.</p>	2
Модуль 2. Педагогічна творчість викладача		12
8	<p>Тема 8. Педагогічна майстерність як вище мистецтво здійснення педагогічної діяльності</p> <p>1. Особливості педагогічної діяльності викладача. Сутність педагогічної майстерності викладача.</p> <p>2. Увага та спостережливості як основа інноваційної діяльності викладача. Уява – джерело педагогічної діяльності</p>	2
9	<p>Тема 9. Педагогічна техніка</p> <p>1. Техніка саморегуляції психічного та фізичного стану.</p> <p>2. Основи мімічної та пантомімічної виразності педагога.</p>	3
10	<p>Тема 10. Мовлення педагога як засіб педагогічної праці</p> <p>1. Дихання й голос як елементи педагогічної техніки.</p>	2

	2. Розвиток уміння виразного мовлення як засобу педагогічного впливу.	
11	Тема 11. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі. Елементи акторської майстерності у педагогічній діяльності 1. Техніка розв'язування педагогічних задач. 2. Техніка педагогічного спілкування. 3. Техніка переконання. Розвиток творчих здібностей викладача	3
12	Тема 12. Професійна етика й такт як складові майстерності педагогічної взаємодії Самовиховання педагога – шлях формування педагогічної майстерності.	2
	Всього	28

7. Теми лабораторних занять

Навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Модуль 1. Педагогіка вищої школи		55
1	Тема 1. Педагогіка вищої школи в структурі наук про людину 1. Опрацювати текст Закону України "Про освіту", звернути увагу на сутність принципів освіти, завдання навчальних закладів. 2. Ознайомитися із Законом України "Про вищу освіту", зосередивши увагу на таких аспектах: розуміння основних педагогічних термінів, що стосуються вищої освіти, права уповноваженого органу в галузі освіти; повноваження Вищої атестаційної комісії; особливості ліцензування й акредитації ЗВО; функції керівника ЗВО; права й обов'язки учасників навчально-виховного процесу. 3. Підготувати е-презентацію на тему: «Методологія педагогіки вищої школи. Компетентнісний підхід – інноваційна парадигма розвитку вищої освіти в сучасній Україні».	8
2	Тема 2. Історія становлення і розвитку вищої школи і освіти в Україні 1. Проаналізувати історію виникнення та розвитку вищих навчальних закладів у світовій цивілізації. Назвати позитивні і негативні моменти. Перші університети Європи. Зміст підготовки. Університетські вільності. Боротьба із церквою за університетські свободи. 2. Проаналізувати історію виникнення і розвитку вищих навчальних закладів України: діяльність українських братств, Острозька академія, Києво-Могилянська академія, класичні університети України. Розвиток вищої української школи у 20-му столітті. Назвати позитивні і негативні моменти.	8
3	Тема 3. Викладач та студент – суб'єкти навчально-виховного процесу ЗВО. 1. Зробити педагогічний аналіз форм і засобів виховання у навчальному закладі, у якому ви навчаєтеся, з погляду реалізації в них принципів виховання. 2. Навести приклади педагогічних ситуацій, які мали місце у вашому вихованні у ЗВО з погляду доцільності й ефективності (чи неефективності) використання методів виховання.	8

	3. Із джерел української народної педагогіки (прислів'їв, казок, легенд, звичаїв, обрядів) виписати 4 – 5 цікавих прикладів, які свідчать про мудрість народу щодо виховання.	
4	<p>Тема 4. Сутність і структура процесу навчання у вищій школі</p> <p>1. Ознайомитися зі змістом Закону України "Про вищу освіту", з'ясувати сутність таких складових: стандарти вищої освіти, організація навчально-виховного процесу.</p> <p>2. Проаналізувати типовий навчальний підручник чи навчальний посібник зі свого фаху й оцінити його зміст з погляду врахування дидактичних вимог.</p> <p>3. Проаналізувати власний досвід самостійної роботи з науковими джерелами і розмежувати уміння, якими оволоділи, і такі, які ще не стали вашим надбанням.</p>	7
5	<p>Тема 5. Зміст освіти</p> <p>1. Навести шляхи одержання загальної та вищої освіти. Навести їх переваги та недоліки.</p> <p>2. Наукові вимоги до змісту вищої освіти: відповідність соціальному замовленню суспільства, науковість і практична значущість навчального матеріалу, врахування реальних можливостей процесу навчання, єдність в конструюванні й реалізації змісту освіти всіх навчальних предметів.</p> <p>3. Навести та проаналізувати шляхи удосконалення змісту освіти на сучасному етапі розбудови національної школи. Вказати їх переваги та недоліки.</p>	8
6	<p>Тема 6. Форми організації навчальної роботи студентів у ЗВО</p> <p>1. Скласти план проведення практичного чи лабораторного заняття з окремої дисципліни, окресливши його методичне забезпечення.</p> <p>2. Опрацювати кілька інформаційних джерел із метою ознайомлення з технологією кредитно-модульного навчання і методикою запровадження рейтингової системи оцінювання навчальної діяльності студентів.</p> <p>3. Підготувати е-презентацію на тему «Інноваційні технології навчання у вищій школі».</p>	8
7	<p>Тема 7. Контроль і оцінка знань та умінь студентів</p> <p>1. Місце і роль контролю і оцінки знань студентів у системі навчального процесу. Функції оцінки знань, умінь та навичок студентів. Види і методи контролю і оцінки знань студентів. Оцінні шкали для вимірювання знань. Методика проведення заліків і екзаменів у вищій школі.</p> <p>2. Технологія використання рейтингової системи оцінки навчальної праці студентів. Особливості контролю та оцінки знань студентів у модульно-рейтинговій та модульно-кредитній системі навчання</p>	8
Модуль 2. Педагогічна творчість викладача		39
8	<p>Тема 8. Педагогічна майстерність як вище мистецтво здійснення педагогічної діяльності</p> <p>1. Проаналізувати дії викладачів вищої школи, які є виявом педагогічної культури.</p> <p>2. Підготувати е-презентацію до теми: «Професійна компетентність викладача вищої школи визначається як ...»</p>	8
9	<p>Тема 9. Педагогічна техніка</p> <p>1. Систематизувати вимоги до зовнішнього вигляду педагога, поняття естетичної виразності його одягу. Скласти типовий портрет викладача ВУЗУ.</p> <p>2. Вказати основні недоліки в образі викладача.</p> <p>3. Описати власний портрет викладача з перспективою 15 років.</p>	8

	4. Єдність проявів зовнішньої та внутрішньої техніки викладача	
10	Тема 10. Мовлення педагога як засіб педагогічної праці 1. Навести приклади реалізації функцій педагогічного мовлення: інформативної, орієнтаційної, апелятивної, конативної, комунікативної, волюнтативної, мотиваційної, розвиваючої, організаторської, управлінської. 2. Характеристика основних недоліків мовлення викладача-початківця. 3. Підготувати фрагмент лекції з різними елементами мовлення.	8
11	Тема 11. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі. Елементи акторської майстерності у педагогічній діяльності 1. Роль театральної педагогіки роль у формуванні педагогічної майстерності викладача 2. Драматургія й режисура педагогічної дії. 3. Здатність вчителя до експромтів. Навести приклад педагогічної ситуації із використанням експромту.	8
12	Тема 12. Професійна етика й такт як складові майстерності педагогічної взаємодії 1. Особливості спілкування викладача зі студентами. 2. Особливості спілкування викладача з колегами. 3. Моральні норми трудового колективу. 4. Особливості формальних й неформальних взаємин у трудовому колективі.	7
	Всього	94

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання (ІЗ) з курсу «Педагогіка вищої школи та педагогічна творчість викладача» – це вид науково-дослідної роботи аспіранта, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Зміст ІЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять і охоплює декілька тем або один із змістових блоків навчального курсу.

Науково-педагогічне дослідження виконується у вигляді творчого проекту (машинописний варіант, відеоряд у вигляді презентації у програмі PowerPoint). **Орієнтовна структура ІНДЗ** – вступ, основна частина, висновки, додатки, список використаних джерел. Один із додатків – Презентація у програмі PowerPoint.

Тематика індивідуального завдання:

1. Генеза компетентнісного підходу у західній та українській педагогічній теорії.
2. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в Україні: теорія і практика.
3. Організація навчального процесу у ЗВО України і світу (порівняльний аналіз).
4. Форми організації навчального процесу у ЗВО. Лекція: вступний етап

лекційного заняття (навчальна дисципліна і тема за вибором аспіранта).

5. Інноваційні форми та методи навчання у вищій школі країн Західної Європи та США.

6. Сучасні технології навчання: досвід використання.

7. Дистанційне навчання як новітній вектор трансформації вищої освіти в Україні.

8. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі сучасної вищої школи.

9. Університет очима студента: сучасне й майбутнє (бачення перспектив розвитку ВНТУ).

10. Навчаємо й виховуємо в умовах сучасного університету.

11. Викладач вищої школи, на якого чекає сучасна система вищої освіти в Україні.

12. Моніторинг діяльності навчального закладу

13. Стратегічне планування діяльності навчального закладу

10. Методи навчання

Лекція, проблемна лекція, демонстрація, зокрема, з використанням мультимедійних засобів навчання, практичні роботи, підготовка рефератів, доповідей науково-дослідного характеру, зокрема, на щорічну науково-технічну конференцію викладачів, співробітників та студентів ВНТУ та інші науково-технічні конференції та семінари, підготовка наукових публікацій.

11. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється у формі фронтального, індивідуального чи комбінованого контролю знань здобувачів під час практичного заняття, тестування, 2 колоквиуми, диференційованого заліку.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота														Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Кол.1	T8	T9	T10	T11	T12	Кол.2	100
6	6	6	6	6	6	6	8	8	8	8	8	8	10	

T1, T2 ... T12 - теми змістових модулів.

Кількість і зміст модулів

Модуль	Кредити	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Контрольна робота	Індивідуальні завдання	Колоквиуми
I	3	16	12	1	1	1
II	2	16	12	1	1	1

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів з окремих видів роботи та в цілому по модулях (в балах)

Вид роботи	Модуль	
	1	2
1. Виконання практичних завдань	20	20
2. Індивідуальні завдання	10	10
3. Контрольні роботи	12	10
4. Колоквіуми	8	10
Всього	50	50

13. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс дисципліни, до складу якого входять:

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи та педагогічна творчість викладача».
2. Робочий план дисципліни на поточний семестр.
3. Матеріали навчального контенту.
4. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю.
5. Індивідуальні завдання для самостійної роботи здобувачів.
6. Комплект білетів для проведення диференційованого заліку.

14. Рекомендована література

Основна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи України. Історія. Теорія / А.М.Алексюк. – К., 2002. – 322 с.
2. Барабаш Ю.Г. Педагогічна майстерність: теоретичні й навчально-методичні основи: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю.Г.Барабаш, Р.О.Позінкевич. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім. Л.Українки, 2006. – 472 с.
3. Васянович Г.П. Педагогічна етика: Навч.-метод. посібник для викладачів і студ. вищих навч. закл. / Г.П.Васянович / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України; Львівський науково-практичний центр; Львівська держ. фінансова академія. – Л.: Норма, 2005. – 343 с.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: методичний посібник для студентів магістратури / С.С.Вітвицька. – К., 2003. – 216 с.
5. Всесвітня декларація про вищу освіту для ХХІ ст.: підходи, практичні заходи та рамки пріоритетних дій, спрямованих на реформу та розвиток вищої освіти, схвалені Всесвітньою конвенцією з вищої освіти в Парижі 9 жовтня 1998 року // Образование в ХХІ веке. – К., 2001.
6. Дюмін О.З. Ділове спілкування. (Риторика та ораторське мистецтво): Практ. посіб. / О.З.Дюмін, А.О.Ніколаєва / Міністерство освіти і науки України. Науково-методичний центр вищої освіти; Харківський держ. технічний ун-т радіоелектроніки — Х. : Видавництво ХТУРЕ, 2001. – 146 с.
7. Зубенко Л.Г. Ораторське мистецтво: Практ. посібник / Л.Г.Зубенко. – К. : Парламентське видавництво, 2002. – 115 с.
8. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність: підручник / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос, О.Г.Мирошник, В.А.Семиченко / Академія педагогічної майстерності / Іван Андрійович Зязюн (ред.). – 3-тє вид., допов. і переробл. – К. : СПД Богданова А. М., 2008. – 376 с.
9. Кремень В. Сучасна філософія освіти і педагогічна наука В.Кремень // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2002. № 4. – С. 11-20.
10. Любар О.О. та ін. Історія української школи і педагогіки: Навч. посіб. / За ред. О.О.Любара. – К., КОО, 2003.
11. Матюша І.К. Особистість і колектив як цілісна гармонійна система (психолого- педагогічний аспект): Навч.-метод. посібник / І.К.Матюша / Інститут змісту і методів навчання. – К., 1997. – 188 с.
12. Нісімчук А.С. Сучасні педагогічні технології: навчальний посібник / А.С.Нісімчук, О.С.Падалка, О.Т.Шпак. – К.: Просвіта, 2000.

13. Сисоєва С. О. Педагогічна творчість / С.О.Сисоєва / АПН України; Інститут педагогіки і психології професійної освіти. – К., 1998. – 151 с. – ISBN 966-7012-18-2.

Допоміжна

1. Зязюн І. Краса педагогічної дії: Навчальний посібник для вчителів, асп., студ. середніх та вищих навч. закл. / І.Зязюн, М.Сагач. – К., 1997.

2. Иванова Т.В. Культурологическая подготовка будущего учителя: Монография. – К.: ЦВП, 2005.

3. Лозова В.І.Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів В.І.Лозова, Г.В.Троцько. – Харків, 1997. – 338 с.

4. Ничкало Н., Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи / Н.Ничкало, І.Зязюн, Л.Пуховська, Н.Гузій, Л.Задорожна / АПН України; Інститут педагогіки і психології професійної освіти; Глухівський держ. педагогічний ун-т. — К.; Глухів : РВВ ГДПУ, 2005. – 234 с.

5. Педагогічна творчість і майстерність: Хрестоматія / Інститут змісту і методів навчання / Н.В. Гузій (укл.). – К., 2000. – 167 с.

6. Радиш Я. Ф., Щербак О. І. Мистецтво результативного управління: Проблемні лекції / Я.Ф.Радиш, О.І.Щербак. – К., 1999. – 132 с.

7. Самостійна робота студентів: навчальний посібник / В.І.Євдокимов, Л.Д.Покроєва, Т.П.Агарова, В.В.Луценко. – Х., 2004.

8. Сучасна вища школа: психолого-педагогічні аспекти: Монографія / За ред. Н.Г. Ничкало. – К., 1999.

15 Інформаційні ресурси

1. Библиотека Гумер – електронна бібліотека для студентів і викладачів гуманітарного профілю. – Режим доступу : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/index.php

2. Електронна бібліотека з педагогіки. - Режим доступу : <http://nenaidesh.ru/>

3. Педагогічна бібліотека. – Режим доступу : <http://pedlib.ru/>

4. Бібліотека ім. О.Сухомлинського. – Режим доступу : <http://www.dnpb.gov.ua/>

5. Національна бібліотека імені В.І.Вернадського. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua/>

6. Перша українська Електронна бібліотека підручників "Pidruchniki.com.ua". –Режим доступу : <http://pidruchniki.ws/>

7. Портал ZipSites.ru – безкоштовна електронна інтернет-бібліотека. – Режим доступу : <http://zipsites.ru/>